

להרמב"ם, חדא דהא קתני בהך ברייתא להדיא מפני שהן עוסקין תמיד בעבודה, ומשמע דהטעם מפני עסק עבודה. וצ"ל לדעת הרמב"ם דגם קודם עמוד השחר היו עוסקין בעבודה בתרומת הדשן ושאר עבודות דלילה, ואפשר שהיו שייכים לבית אב של יום הבא. ותו קשה, דאי שני לילות אסורין, ה"ל למתני במשנה גבי אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה, כדקתני גבי אנשי משמר לא ביום ולא בלילות. ועיין בזבחים דף כ [ע"א] ושם בתוספות ד"ה מיתבי דמוכח דהיו נועלין העזרה בלילה, ובית אב החדש היו ישנים בבית המוקד, והם היו עושים תרומת הדשן ושאר העבודות, ומשמע לכאורה דאלו שמיום הקודם לא נשארו, וזה כדעת הרמב"ם ולא כרש"י והראב"ד. ועיין סם חיי בדרשות לט ע"ד, ובספר חסדי דוד על התוספתא [פ"ב ה"ד].

רבי אומר אומר אני אסור לשתות יין לעולם אבל מה אעשה. הרמב"ם בפ"א דביאת מקדש [ה"ז] סובר דרבי אינו חולק, רק באינו מכיר משמרתו מבית אב, אבל במכיר אף רבי מודה דאסור, ורש"י והראב"ד סוברים דרבי פליג אכולהו. ובאמת בירושלמי מוכח להדיא כדברי הרמב"ם, ששם השמיט מה שנזכר בגמרתנו על אינו מכיר משמרתו כו' אסור לשתות יין כל ימות השנה, רק העתיק תיכף רבי אומר, וא"כ לא נזכר כלל דברי ת"ק, ומוכח דכולה ברייתא רבי היא, ומודה רבי במכיר משמרתו או בית אב שלו דאסור⁸. ואפשר השמטה היא בירושלמי, וצ"ל כמו בתלמוד שלנו. ומ"מ הרמב"ם אפשר מן הירושלמי למד, ועכ"פ להרמב"ם גם רבי חושש שמא יבנה המקדש, ומתורץ קושיית התוס' בעירובין. ועיין שם בירושלמי מה שהוא מפרש על תקנתו קלקלתו. ועיין מה שכתבתי במסכת עירובין, ועיין סם חיי בדרשות לט ע"ד. ועיין במרכבת המשנה ח"ג פ"א דביאת מקדש ה"ז וה"י. ועיין בשמחת י"ט סימן צ"ב מה שהקשה דבשבת לשתירי⁹, דהא בשבת לא יבנה המקדש¹⁰. עיין בעירובין לפי המסקנא דמספקא לן ואזלינן לחומרא ל"ק¹¹, ועיין מ"ש שם.

דף יז, ב. **כל הכתוב במגילת תענית כו'.** שער המלך ח"א קג ע"ד [הל' תעניות] לשון הרא"ש והר"ן, ושער אפרים סי' מ"ג, עיין זרע יעקב סימן ע"ג. רש"י ד"ה ח"ג איתוקם תמידא. רצוף אהבה [ד"ו ג ע"א סי' צט – למעלת יו"ט דמגילת תענית].

בשבת ויו"ט ע"י אדם, אבל בנין העתיד לבוא בידי שמים הוא.
11. מדובר שם השאלה אם אליהו יכול לבוא בשבת ותלוי אם יש תחומין למעלה מעשרה או לא, ואם אזלינן בכל צד לחומרא נקטינן דאליהו יכול לבוא בשבת ותיכף אח"כ עוד

ולפיכך בעי עצמות אדם. ועיין בלחם משנה מה שכתב על רש"י במשנה. ובאמת דבריו מגומגמים לחלק בין התיבה ובין האפר שנותנים בראש כל אדם. ונראה דרש"י במשנה בא לבאר דאפילו למ"ד הרי אנו חשוכים כאפר, יקח לכתחילה אפר מקלה, דבחנם לא נקט המשנה אפר מקלה, אלא וודאי דהוא גנאי יותר, ומ"מ שאר אפר נמי גנאי, אבל למ"ד לזכר עקידתו של יצחק אפר מקלה דוקא. ומ"ש רש"י במשנה ובגמרא מפרש מ"ט נותנים אותו, אין כוונתו למה נותנין אפר מקלה, שהרי כבר פירש זה, אלא כוונתו למה שאמר בגמרא למה נותנין אפר מקלה ע"ג התיבה משום עמו אנכי בצרה. ועיין פרי האדמה ח"א דף מג [ע"ב פ"ד], ובסוטה דף טז [ע"ב], ובמוצל מאש סימן ז', ת', ובמשכנות יעקב דף יד [ע"א, פ"ר לך לך].

אטו זקן לאו חכם הוא. אש דת מא ע"ד [פ"ר קדושים] וע"ש. ולפי פשוטו י"ל דסתם זקן היינו חכם, זה זקן שקנה חכמה, ומפרשינן בוודאי מתניתין זקן חכם, וא"כ קשיא ליה למה קאמר חכם כיון דהיינו זקן, לזה מפרש דהא דבעי זקן וחכם, קמ"ל דאם אין שם חכם זקן, לוקחין חכם אע"פ שאינו זקן⁷.

תוספות ד"ה במקום תפילין. רצוף אהבה [ד"ו מט ע"ב, סי' צ"ו].

תוספות ד"ה אפר מקלה. רצוף אהבה [ד"ו מט ע"ב, סי' צ"ז], ועיין מ"ש בגמרא.

דף טז, ב. **זה שלוח צבור שאינו הגון.** עיין תוכחת מגולה בתבואות שור קטז [בכור שור], ובעונותינו אין איש שם על לב הקב"ה יהפך לבבינו.

תוספות ד"ה ברוך מרחם על הארץ. רצוף אהבה [ד"ו נא ע"א, סי' ק'].
דף יז, א. **אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה מפני שהן**

עוסקין תמיד בעבודה. וכתב רש"י במשנה לפי שהיו עוסקים כל הלילה באברים ופדרים, וכ"כ הראב"ד בפ"א דביאת מקדש [ה"ז]. אמנם הרמב"ם כתב הטעם שמא ישתה בלילה, וישכם בבוקר ולא סר יינו עדיין מעליו. ונפקא מיניה דלפירוש הרמב"ם הלילה שקודם היום שעובד בו אסורה, אמנם לרש"י ולהראב"ד דדוקא הלילה שאחר עבודתו אסורה, דסבר הרמב"ם דזה לא צריך לאשמעין, דפשיטא דמ"ש לילה מיום, כיון שידוע שאנשי בית אב עוסקין בעבודה בלילה. אמנם הא קשה

7. ר' גבורות ארי.
8. וכן דקדק גם הקרן אורה שהרמב"ם סמך על הירושלמי.
9. החת"ס עה"ת [שמיני ד"ה ולהבדיל] באמת מתיר שתיית יין בליל שבת.
10. צ"ע דהא מבואר ברש"י ר"ה ל, א דאין בנין בהמ"ק